

Rozen

Inleiding

De roos is een van de bekendste cultuurplanten. De sierwaarde berust vooral op de plantvorm en de bloem. Ook worden ze toegepast om hun geur, rozenbottels en beschermende werking van de stekels.

Je komt deze plant in diverse productgroepen tegen. Denk aan bladverliezende tuinheesters, snijbloemen, potplanten, kuipplanten en hagen.

In de tuin kunnen lang en rijk bloeien. Sommige soorten hebben tevens een aangename geur. Rozen kunnen we onderverdelen in de bijvoorbeeld de groepen:

Een kenmerk van rozen is dat ze bij een goede verzorging een hele zomer lang bloeien. Dat geldt overigens niet voor alle soorten. Rozen zijn er in diverse kleuren, groeivormen en bloemgroottes. Veel rozen vormen in het najaar mooie vruchten, de zogenaamde rozenbottels. Bovendien zijn er een aantal rozenrassen die heerlijk geuren.

1 Geschiedenis

De roos is een van de oudste cultuurgewassen en zelfs een van de langst bekende plantengeslachten. Er zijn zelfs fossiele resten gevonden van 30 miljoen jaar oud. Tot omstreeks het midden van de achttiende eeuw werd de roos in kruidenboeken beschreven om zijn geneeskrachtige waarde. Er waren bedrijven die rozen speciaal kweekten voor medicinale doeleinden. Dit waren allemaal botanische rozensoorten. Gekweekte vormen, zoals we die nu kennen, bestonden toen nog niet. In de twintigste eeuw werden de eerste gekweekte rozen vanuit China aangevoerd. Het tegenwoordige rozenassortiment lijkt niet meer op de rozen van honderd jaar geleden. Er zijn inmiddels belangrijke verbeteringen doorgevoerd. De bloeiduur bijvoorbeeld is veel langer geworden en er zijn veel nieuwe kleuren bijgekomen. Tegenwoordig is er veel vraag naar geurende rozensoorten.

En er worden nu ook rozen gekweekt die weerstand hebben tegen ziekten als meeldauw en sterroetdauw. Elk seizoen komen er nieuwe rozensoorten op de markt.

2 Tuinrozen

Rozen kom je tegen in grote tuinen, kleine tuinen, maar ook op balkons en terrassen. Nieuw is de roos als wegwerpplant. Na een lange bloei in een plantenbak of kuip worden de planten weggegooid.

Omdat de variatie erg groot is worden ze op diverse manieren in groepen verdeeld.

2.1 Indeling

Naar groeivorm onderscheiden we:

- klim- ofwel leirozen;
- grootbloemige rozen (theehybriden);
- trosrozen(florigbunda);
- heesterrozen;
- patiorozen;
- bodembedekkende rozen;
- miniatuurrozen;
- stamrozen;
- botanische rozen.
- Polyanthahybriden en floribundarozen
- Lambertianarozen
- Botanische rozen
- Klimrozen

2.2.1 Klimrozen ofwel leirozen

Leirozen zijn uitermate geschikt om tegen muren, hekken en pergola's te planten. Ze klimmen echter niet uit zichzelf, maar moeten gesteund worden. De takken kun je enigszins leiden (leiroos) door ze in de gewenste groeirichting op te binden. Per soort zijn er verschillen in groeitempo en bloeiwijze. Veel klimrozen zijn door- bloeiend (remonterend). Dat wil zeggen dat er steeds nieuwe bloemknoppen ontstaan, zodat de bloei blijft doorgaan. Tot deze groep horen soorten die minstens twee meter hoog worden.

2.2.2 Grootbloemige rozen

Deze grootbloemige struikrozen dragen niet zo veel bloemen, maar omdat ze zo groot zijn en vaak heerlijk geuren zien ze er toch bloemrijk uit. Voor vak- en perkbeplanting

Grootbloemige rozen hebben stevige stelen met mooi gevormde grote bloemen. Sommige soorten verspreiden bovendien een heerlijke geur. De groeihoogte varieert van 80-110 cm. Bij de grootbloemige rozen gaat het vooral om de schoonheid in vorm en kleur van de afzonderlijke bloemen. Oorspronkelijk droeg elke stengel één roos. Door het kruisen tussen de verschillende groepen is dit nu niet meer zo. De rozen die je koopt bij de bloemist horen meestal tot de grootbloemige rozen. Ze weren ook wel theehybriden genoemd. Ze bloeien niet zo rijk als trosrozen, maar de bloei is meestal over vele maanden gespreid.

2.2.3 Trosrozen (Floribunda)

Floribunda of trosrozen onderscheiden zich door hun bloei in meer of minder grote bloemtrossen. De bloemen zelf zijn echter kleiner dan bij de grootbloemige soorten en ze hebben ook minder bloemblaadjes. Maar ze bloeien wél heel rijk. Daarom zijn ze uitermate geschikt voor een groepsbeplanting in perken, langs paden of langs een oprijlaan.

2.2.4 Heesterrozen

Heesterrozen kun je toepassen als bloeiende haag of als tuinafscheiding. Deze sterke groeiers zijn vooral geschikt voor grotere vakken. Het zijn echte wilde groeiers die ook nog eens rijk bloeien en weinig onderhoud

vragen. Er zijn heesterrozen die twee meter hoog kunnen worden. Andere vormen weer meterslange takken die zich nauwelijks oprichten maar de bodem bedekken.

2.2.5 Bodembedekkende rozen

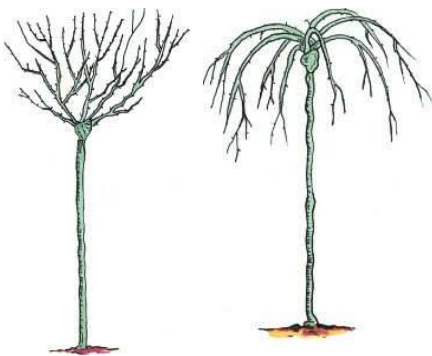
Bodembedekkende rozen kenmerken zich door een lage sterke groei. Daardoor zijn ze uitermate geschikt als bodembedekker. Tot deze groep hoort ook de zogenaamde Rugosa-groep. Dat zijn rozen die na de bloei in het najaar bottels ontwikkelen.

2.2.6 Miniaturrozen

Evenals gewone rozen kun je miniaturrozen overal in elke tuin planten. De bloemen zijn kleiner dan die van gewone rozen. Ze zijn ook uitermate geschikt voor plantenbakken en sierpotten en verkrijgbaar in alle kleuren en in groeihoogten van 25-40 cm.

2.2.7 Patiorozen

Patiorozen zijn ontstaan door kruisingen tussen trosrozen en miniaturrozen. Het zijn zeer rijk bloeiende rozen met een groeihoogte van zo'n 30-50 cm. Ze zijn uitstekend geschikt voor bakken en potten op het terras.

2.2.8 Stamrozen

Stamrozen zijn eigenlijk grootbloemige rozen of trosrozen, die geoculeerd worden op een vooraf gekweekte stam van ongeveer 90-120 cm. Ook zie je wel dat deze rozen geoculeerd worden op een lagere rozenonderstam van ongeveer 40 cm. Dan hebben we te maken met een miniaturroos. Als je een leiroos ent op een hoge stam krijg je een treurroos.

2.2.9 Polyantharozen

De Polyantharozen zijn de doorbloeiende trosrozen. Er zijn enkelvoudige, halfgevulde en gevulde bloemvormen. Voor vak- en perkbeplanting in grote tuinen of parken.

Struikvormige soorten

Struikvormige soorten te gebruiken als bloemheester.

2.2.10 Wilde botanische rozen Botanische rozen

Botanische rozen zijn de soorten zoals ze oorspronkelijk in de natuur groeien. Ze zijn niet door mensen gekruist zoals de vorige groepen. Wél hebben ze een evolutie van duizenden jaren achter de rug, waarbij ze zich hebben aangepast om te kunnen overleven. Ze groeien uitbundig.

Botanische rozen zijn vooral geschikt voor grote tuinen, omdat ze meestal breed uitgroeien en hoog kunnen worden. Van deze wilde botanische rozen zijn er soorten in verschillende hoogte verkrijgbaar. Voor grote vakken, hagen of als voorbeplanting voor heesters.

Ze bloeien niet zo lang, maar in die tijd verspreiden ze wél een heerlijke geur en trekken veel bijen aan. De bloemen ontwikkelen zich tot rozenbottels.

Bij sommige soorten zijn deze erg sierlijk.

Het zijn schijnvruchten; bloembodems met daarin vruchtjes. De sierwaarde berust op de felle kleur en de vorm. Rozenbottels zijn eetbaar en worden vaak gebruikt voor het maken van jam.

2.2 Verzorging

Standplaats

Vaak worden rozen in de tuin als groep bijeen geplant, want dan vormen ze bij de bloei een blikvanger van de eerste orde. Een enkele roos zal zo'n effect nooit bereiken.

Rozen kunnen op veel plaatsen goed groeien en bloeien.

Voor een rijke bloei plant je rozen bij voorkeur op een zonnige plaats. Liefst op een plek waar ook de wind langs kan waaien, zodat de bladeren snel kunnen drogen.

Grond en bemesting

Rozen houden absoluut niet van zurige en al te zware kleigrond. Het beste groeien ze op humusrijke grond, lichte zavelgrond en goed bemeste zandgrond. De eisen aan de grond zijn:

- niet te zuur,
- niet te nat en niet te droog.

Twee steken diep spitten is het beste en oude koemest in het plantgat is sterk aan te bevelen (als alternatief kan compost of gedroogde koemest worden gebruikt).

De wortels mogen niet direct in de mest staan.

Planten

Voor rozen moet je een flink plantgat maken van ongeveer 60x60 cm en minimaal 50cm diep. Dat vul je op met goed verteerde stalmest, gedroogde koemest of speciale rozenmest. Rozen lijden eerder onder te weinig dan te veel mest.

Houd bij het planten de oculatieplaats vrij, want vanaf die plaats ontstaan de nieuwe scheuten.

De roos moet met natte wortels worden geplant waarbij ze in hun natuurlijke stand moeten blijven.

Snoeien

Stamrozen bloeien op jong hout.

Voor de winter worden de takken ingekort. Dit is cosmetisch.

Na de winter snoeit men de takken dieper terug. Dikke takken kunnen tot ca. 10 cm worden teruggesnoeid, boven een naar buiten gericht oog. Dode takken wegsnoeien en ook de wilde scheuten wegnemen.

Klimrozen bloeien op meerderjarig hout. Helemaal terug snoeien betekent het volgende seizoen geen bloei. Na de bloei kan ook het oude en dode hout worden teruggesnoeid.

Gieten

Rozen vragen behoorlijk wat water. In een droge periode is het raadzaam om de tuinslang tussen de rozen te leggen zodat de bladeren zelf niet nat worden.

Vooraf rozen in bakken of potten vragen, wat water geven betreft, speciale aandacht.

2.3 Ziekten en plagen

Rozen zijn nogal gevoelig voor ziekten en plagen. In de tabel staan enkele aantastingen die bij rozen veel voorkomen.

Ziekte of plaag	Kenmerken
Meeldauw ('het wit') probleem	Een witte schimmel die zich op bladeren, knoppen en bloemstelen bevindt. Aanwezigheid van de schimmel, <i>Sphaerotheca pannosa</i> is te herkennen aan wit_grijsachtige schimmeldraden bovenop het blad. • Doordat ze op het oppervlakte groeien en niet in het blad zijn de vlekken makkelijk eraf te poetsen. • Bij vergevorderde aantasting verplaatst de schimmel zich naar de stengels en bloemen. • Schade door reductie fotosynthese, opname voedingsstoffen en fysiologische veranderingen. • Deze obligate parasiet groeit alleen op levend plantmateriaal. • Alleen rustsporen (cleistothecia) kunnen overblijven in dood organisch materiaal en vormen mede een infectiebron. Huidige problemen met bestrijding • Beperkt aantal chemische middelen. • Gewasschade door fungiciden. • Doorbreking van meeldauwresistentie (cv's en middelen). • Invloed zwavel op natuurlijke vijanden niet bekend.

	• Lastige beheersing via klimaatmaatregelen, want sporen zijn zelfvoorzienend in water en voedingsstoffen. Mogelijke oplossingen voor het probleem? • Resistente cultivars telen. • Bicarbonaten, laten geen residu achter. • Inzet van natuurlijke bestrijders (oa. Verticillium lecanii alleen mogelijk zonder gebruik van zwavel). Contactgegevens: Wageningen UR Glastuinbouw, Violierenweg 1, 2556 MV Bleiswijk, Jantineke Hofland_Zijlstra, jantineke.hofland_zijlstra@wur.nl, Tel. 0317_485694. Wanneer treedt echte meeldauw op? • Infectie treedt jaarrond op. • Sporen verspreiden zich sneller bij laag vochtdeficit. Verspreiding • Snelle verplaatsing van sporen via luchtbeweging sexuele cyclus asexuele cyclus
Sterroetdauw	Stervormige, bruinzwarte vlekken die op de bladeren voorkomen, waardoor ze geel worden en afvallen.
Valse meeldauw	Onregelmatige, geelgrijze tot purperrode vlekken die op de bovenzijde van het blad voorkomen. Later worden dit dorre plekken vaak met een paarse rand. Aan de achterkant van het blad is grijs schimmelpluis te zien. Er komen ook vlekken op scheuten en bloemen voor. Aangetast blad valt af.
Roest	Oranjerode sporenhopjes die zich aan de onderzijde van de bladeren, op bladstelen en de scheuten bevinden.
Dierlijke parasieten	Hieronder vallen bladluizen, dopluizen, schildluizen, wolluizen, trips, cicaden en spint. Ze veroorzaken onder andere misvormingen, bladverkleuringen en vlekken.

3 Snijbloemen

Elk verkooppunt van snijbloemen verkoopt rozen. Het sortiment is erg groot. Door de populariteit vindt er veel kwekerswerk plaats met als gevolg dat het sortiment snel groeit en wisselt.

We onderscheiden:

- kleinbloemige rozen
- grootbloemige rozen
- trosrozen

Symboliek

De roos is het symbool van liefde en genegenheid. Zo kan 1 rode roos meer duidelijk maken dan een lang verhaal. Dat kun je van veel andere snijbloemen niet zeggen.

4 Pot- en kuiprozen